

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΟ ΠΛΑΝΟ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΝΟΤΗΤΑΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Θεματική Περιοχή: Πολιτιστική Κληρονομιά
Τίτλος Ενότητας: Τα ηλιοτρόπια του Βαν Γκογκ
Βαθμίδα: 2 / Τάξη: Ε'
Διάρκεια: 2 X 80 λεπτά

ΣΚΕΠΤΙΚΟ	ΣΤΟΧΟΙ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟΥΣ ΔΕΙΚΤΕΣ
<p>ΓΙΑΤΙ; (Αναφέρεται στον Δείκτη Επιτυχίας 1) Θεματική Περιοχή: Πολιτιστική Κληρονομιά (Δ.Ε. 1.8.1, 1.9.1) Για ποιο λόγο αναπτύσσονται οι συγκεκριμένες δραστηριότητες και ποιες πηγές χρησιμοποιούνται για παραγωγή ιδεών;</p> <p>Οι μαθητές/τριες καλούνται να προσεγγίσουν το έργο του Βαν Γκογκ «Ηλιοτρόπια» και να δημιουργήσουν μέσα από πολυαισθητηριακές εμπειρίες, οι οποίες συνδέονται άμεσα με τα εικαστικά στοιχεία του χρώματος, γραμμής, σχήματος και υφής.</p> <p>Πηγές: Τα ηλιοτρόπια του Βαν Γκογκ (μπορεί να τυπωθούν από την ιστοσελίδα του Μουσείου) https://www.vangoghmuseumshop.com/en/cards/632/postcards/38047/van-gogh-card-sunflower</p> <p>Βίντεο με τεχνικές ανάμειξης χρωμάτων λαδοπαστέλ: https://www.youtube.com/watch?v=9Ws6eLe_KLs https://www.youtube.com/watch?v=0OWNTRUazEA</p> <p>Βίντεο: «Μετρώντας τα ηλιοτρόπια»: https://www.youtube.com/watch?time_continue=8&v=Y5A8cFpd1Mw&feature=emb_logo</p> <p>Βίντεο: «Τέχνη με τη Μάτη και τον Ντάντα» https://www.youtube.com/watch?v=bBAQIX5MwDU</p>	<p>1.8.1 Να παρατηρούν και εκφράζουν στοιχεία που αφορούν στο έργο του Βαν Γκογκ «ηλιοτρόπια» σε σχέση με τα πιο κάτω:</p> <ul style="list-style-type: none">- χρώματα, σχήματα, γραμμές, υφή- απεικόνιση συναισθημάτων (στον Μεταίμπρεσιονισμό)

<p>Παρουσίαση PowerPoint με διαφορετικά έργα του Βαν Γκογκ με θέμα τα ηλιοτρόπια και άλλες εικόνες.</p> <p>Αυθεντικά λουλούδια, βάζο</p> <p>Έργα Ολλανδών καλλιτεχνών: http://www.alaintruong.com/archives/2016/04/05/33620299.html</p> <p>Άλλες χρήσιμες ιστοσελίδες για την/τον εκπαιδευτικό: https://www.youtube.com/watch?v=0AtPHfd6HqE&list=RDCMUCmh8ObfC7uNs-wSSR2KoFsg&index=13 (Επεξήγηση του πίνακα με τα ηλιοτρόπια)</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=Zbgh85NcnNU Εικαστικά έργα άλλων παιδιών και πληροφορίες στα ελληνικά.</p>	
<p>ΤΙ; (Αναφέρεται στον Δείκτη Επιτυχίας 2) Σε ποιο εικαστικό λεξιλόγιο δίνεται έμφαση; Βασικά και συμπληρωματικά χρώματα, αποχρώσεις και τόνοι χρωμάτων, γραμμές, οργανικά σχήματα, σύνθεση</p>	<p>2.1.1. Να αξιοποιούν το χρώμα (βασικά και συμπληρωματικά χρώματα, με έμφαση στο κίτρινο, τις αποχρώσεις και τους τόνους του), τις γραμμές (ευθεία, καμπύλη, κυματοειδής, χοντρή, λεπτή), τα σχήματα (οργανικά), τον ρυθμό και την ένταση, και τη σύνθεση μέσα από τους δικούς τους εικαστικούς πειραματισμούς</p>
<p>ΠΩΣ; (Αναφέρεται στους Δείκτες Επιτυχίας 3, 4, 5) Ποιες πρακτικές υιοθετούνται που εξυπηρετούν τη συγκεκριμένη ομάδα παιδιών;</p>	<p>3.2.3. Να εξοικειωθούν με τεχνικές ζωγραφικής με διάφορα μέσα και υλικά (λαδοπλαστέλ, πινέλο, σπάτουλα, ακρυλικά)</p> <p>4.1.1. Να αξιοποιούν το έργο του Βαν Γκογκ «Ηλιοτρόπια», αλλά και τα έργα των ίδιων των παιδιών ως ερεθίσματα/πηγές για έκφραση συναισθημάτων, εντοπισμό μορφολογικών ή/και δομικών στοιχείων, αλλά και περιγραφή της πορείας δημιουργίας του έργου</p> <p>4.2.1 Να παρατηρούν και να αναγνωρίζουν τα φυσικά χαρακτηριστικά του έργου όπως χρώμα, σχήματα, τεχνικές/υλικά, μορφή και τα στοιχεία του έργου</p>

Μέσα – Υλικά:

Έγχρωμη ανατύπωση του έργου «Ηλιοτρόπια» σε μέγεθος Α3, λαδοπλαστέλ, ακρυλικά, παλέτες, χαρτί woodfree και αχυρόχαρτο, εικαστικό ημερολόγιο.

Σημείωση: Η ενότητα μπορεί να εφαρμοστεί με μικρές διαφοροποιήσεις και διαδικτυακά, μέσω της πλατφόρμας MS TEAMS.

Προσέγγιση και ανάλυση του έργου του Βαν Γκογκ «Ηλιοτρόπια» μέσα από τα εργαλεία του μοντέλου προσέγγισης έργων τέχνης «Artful Thinking Strategies»

ΜΑΘΗΜΑ 1:

Αφόρμηση - Διερεύνηση (3 λεπτά)

Η/Ο εκπαιδευτικός κρατά στα χέρια της/του μία ταχυδρομική κάρτα (post card) με τα ηλιοτρόπια του Βαν Γκογκ (μπορεί να την τυπώσει από την ιστοσελίδα του Μουσείου, ενώ παράλληλα η κάρτα θα προβάλλεται στον βιντεοπροβολέα). Λέει στα παιδιά ότι παρέλαβε αυτή την κάρτα από τη φίλη της που ζει στο Άμστερνταμ. Η εκπαιδευτικός προβληματίζει τα παιδιά για το τι απεικονίζει και γιατί διάλεξε αυτή την κάρτα η φίλη της.

Δραστηριότητα 1

Η εκπαιδευτικός αφού ακούσει τις απόψεις των παιδιών τα εισαγάγει στο έργο, ανακοινώνοντας ότι πρόκειται για έναν ζωγραφικό πίνακα και υποβάλει τα πιο κάτω ερωτήματα:

Παιχνίδι διερεύνησης και προβληματισμού

Βλέπω/Σκέφτομαι/Διερωτώμαι (See/Think/Wonder)

- Τι βλέπετε;
- Τι νομίζετε για αυτό που βλέπετε;
- Τι διερωτάστε για αυτό; (π.χ. Ποιος το έκανε; Γιατί ζωγράφισε αυτά τα λουλουδιά;)
- Ποιες νομίζετε ότι ήταν οι πρώτες μου σκέψεις όταν παρέλαβα την κάρτα;
- Τι να μου γράφει η φίλη μου;
- Πού βρήκε την κάρτα;

Βλέπω/Σκέφτομαι/Διερωτώμαι

(See/Think/Wonder)

Βοηθά τα παιδιά να:

- κάνουν προσεκτικές παρατηρήσεις και να αναπτύσσουν τις δικές τους ιδέες και ερμηνείες με βάση αυτό που βλέπουν.
- διακρίνουν ανάμεσα στις παρατηρήσεις και ερμηνείες.
- διερωτώνται και να κάνουν ερωτήσεις διεγείροντας έτσι την περιέργειά τους, αλλά και βοηθώντας τα να φτάσουν σε νέες συνδέσεις.

Μετάβαση (5 λεπτά):

Η/Ο εκπαιδευτικός αναφέρει στα παιδιά ότι επειδή η κάρτα, της/του κέντρισε το ενδιαφέρον, έφαξε την ιστοσελίδα του Μουσείου, που αναγραφόταν στην κάρτα, και ανακάλυψε κάτι που θα ήθελε να μοιραστεί μαζί τους. Στο σημείο αυτό τους παρουσιάζει το βίντεο:

<https://www.youtube.com/watch?v=ASXYtcl54Pk&list=RDCMUCmh8ObfC7uNs-wSSR2Kofsg&index=5>

Το βίντεο κάνει μία εικονική περιήγηση στο Μουσείο του Βαν Γκογκ στο Άμστερνταμ και στο τέλος εστιάζει στα ηλιοτρόπια.

Δραστηριότητα 2: Θέαση – Παρατήρηση (Γνωριμία με τον καλλιτέχνη και το έργο του)

Γνωριμία με τον καλλιτέχνη

Γίνεται παύση (pause) στον πίνακα με την αυτοπροσωπογραφία του Βαν Γκογκ για να δοθούν στα παιδιά κάποια βιογραφικά στοιχεία για τον καλλιτέχνη:

Ο Βίνσεντ βαν Γκογκ (Vincent Willem van Gogh, (προφορά στα ολλανδικά: Φίνσεντ φαν Χοχ) ήταν Ολλανδός ζωγράφος (30 Μαρτίου 1853 – 29 Ιουλίου 1890). Εν ζωή, το έργο του δεν σημείωσε επιτυχία, ούτε ο ίδιος αναγνωρίστηκε ως σημαντικός καλλιτέχνης. Ωστόσο, μετά τον θάνατό του, η φήμη του εξαπλώθηκε πολύ γρήγορα και σήμερα αναγνωρίζεται ως ένας από τους σημαντικότερους ζωγράφους όλων των εποχών (Βλ. Παράρτημα).

Προσέγγιση και ανάλυση του έργου του Βίνσεντ βαν Γκογκ «Ηλιοτρόπια»

Στη συνέχεια η/ο εκπαιδευτικός σταματάει το βίντεο στα ηλιοτρόπια και τα παιδιά εμπλέκονται σε ποικίλες δημιουργικές δραστηριότητες που στόχο έχουν την προσέγγιση του έργου τέχνης μέσα από την παρατήρηση, τη διερεύνηση και σκέψη και τις διαφορετικές ερμηνείες του.

Δραστηριότητα παρατήρησης και περιγραφής

Χρώματα/Σχήματα/Γραμμές (Colours/ Shapes /Lines)

- Τι χρώματα βλέπετε;
- Τι σχήματα μπορείτε να διακρίνετε;
- Τι γραμμές μπορείτε να αναγνωρίσετε; Σχεδιάστε τις στον αέρα.

Colours/Shapes /Lines:

Βοηθάει τα παιδιά να κάνουν λεπτομερείς παρατηρήσεις εστιάζοντας την προσοχή τους στα εικαστικά στοιχεία του έργου, όπως το χρώμα, το σχήμα και τις γραμμές.

Χρώμα (7 λεπτά)

Μετάβαση: Ποιο χρώμα κυριαρχεί;

Ενδεικτικές ερωτήσεις/απαντήσεις:

- Τι σας κάνει εντύπωση στο έργο;
- Τι έχει ζωγραφίσει κίτρινο;

Στον πίνακα κυριαρχεί το κίτρινο χρώμα. Κοιτάξετε τα λουλούδια. Είναι κυρίως κίτρινα. Κοιτάξετε το φόντο. Είναι επίσης κίτρινο. Τι συμβαίνει με το βάζο και το τραπέζι; Είναι όλα κίτρινα! Ο Βαν Γκονγκ έχει τολμήσει με το χρώμα. Επιλέγει ένα χρώμα που κυριαρχεί σε όλο το έργο. Αυτό είναι ένα έργο που μας δείχνει τη δύναμη του χρώματος.

- Γιατί όμως επιλέγει το κίτρινο χρώμα;

Είναι το χρώμα της ζωής, το χρώμα του ήλιου. Τη χρονική περίοδο που έκανε τον πίνακα αυτό και τη συλλογή με τους άλλους πίνακες με τα ηλιοτρόπια, ο Βαν Γκονγκ ήταν πολύ χαρούμενος κι ενθουσιασμένος. Περίμενε να τον επισκεφτεί ο φίλος του, Πολ Γκωγκέν (βλ. Παράρτημα) και αποφάσισε να διακοσμήσει το δωμάτιό του με μία συλλογή έργων με ηλιοτρόπια. Ήταν πολύ χαρούμενος και χρησιμοποίησε το κίτρινο χρώμα για να εκφράσει τη χαρά του.

Στο σημείο αυτό ο/η εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι ο Βίνσεντ Βαν Γκονγκ έκανε πολλές παραλλαγές του ίδιου έργου. Για την ακρίβεια ζωγράφησε συνολικά πέντε μεγάλους καμβάδες με ηλιοτρόπια σε ένα βάζο, με αποχρώσεις του κίτρινου. Με αυτόν τον τρόπο, απέδειξε ότι ήταν δυνατό να δημιουργηθεί μια εικόνα με πολλές παραλλαγές ενός χρώματος, χωρίς απώλεια ευγλωπτίας. Οι πίνακες του Van Gogh με τα ηλιοτρόπια είναι από τους πιο διάσημους και βρίσκονται σε διάφορα μουσεία του κόσμου αλλά και ιδιωτικές συλλογές. Τους ζωγράφησε στο Arles, στη νότια Γαλλία, το 1888 και το 1889. Δυστυχώς ο ένας από αυτούς καταστράφηκε από φωτιά κατά τη διάρκεια του Δεύτερου Παγκόσμιου Πολέμου στις 6 Αυγούστου 1945. Βρισκόταν σε ιδιωτική συλλογή στην Ιαπωνία (βλ. Παράρτημα).

Στη συνέχεια, ο/η εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι εκδοχή που θα αξιοποιήσουμε σήμερα χρονολογείται από το 1889 και βρίσκεται στο Μουσείο Βαν Γκονγκ στο Άμστερνταμ. Είναι μία επανάληψη ενός πίνακα που ο Βαν Γκονγκ έκανε προγενέστερα με τίτλο επίσης «ηλιοτρόπια». Αυτός ο πίνακας βρίσκεται σήμερα στην Κρατική Πινακοθήκη Λονδίνου.

Ακολούθως, για να εστιάσουν τα παιδιά την προσοχή τους στο χρώμα, θα παίξουν το παιχνίδι «Κοντά Έπεσες» κι ο καθένας και καθεμιά θα σημειώσει στο εικαστικό τους ημερολόγιο πόσους

διαφορετικούς τόνους κι αποχρώσεις του κίτρινου μπορούν να μετρήσουν. Όποιος ή όποια πλησιάσει περισσότερο είναι και ο νικητής/τρια, που κερδίζει λ.χ. μία βόλτα στη λιακάδα και μια αγκαλιά με το κίτρινο χρώμα του ήλιου. Ο/Η εκπαιδευτικός ανακοινώνει ότι υπάρχουν περίπου 38 διαφορετικοί τόνοι κι αποχρώσεις του κίτρινου!

Δραστηριότητα 3: Πειραματισμός για τη δημιουργία αποχρώσεων και τόνων του κίτρινου (15 λεπτά)

Μετάβαση: - Ώρα να δημιουργήσουμε κι εμείς τις δικές μας αποχρώσεις και τόνους του κίτρινου! Τα παιδιά θα πειραματιστούν με τα λαδοπαστέλ τους σε αχυρόχαρτο μεγέθους Α5 για να δημιουργήσουν όσους περισσότερους τόνους κι αποχρώσεις του κίτρινου μπορούν. Αν τα παιδιά δε γνωρίζουν τι είναι οι τόνοι και οι αποχρώσεις, τους εξηγούμε ή/και τους δείχνουμε πώς γίνονται. Οι τόνοι γίνονται με την ανάμειξη του άσπρου και μαύρου χρώματος με το κίτρινο και οι αποχρώσεις με την ανάμειξη των άλλων χρωμάτων και του κίτρινου.

Αν γνωρίζουν τεχνικές χρήσης των λαδοπαστέλ, δεν τους δίνεται οδηγία για το πώς θα εργαστούν. Αφήνονται μόνα τους να πειραματιστούν. Αν δεν είναι εξοικειωμένα με τη χρήση τους, μπορούμε να τους δείξουμε βίντεο και να τους επεξηγήσουμε ταυτόχρονα τις τεχνικές. Εναλλακτικά ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να δείξει στον πίνακα/καβαλέτο τις αναμίξεις χρωμάτων με λαδοπαστέλ σε αχυρόχαρτο Α2.

Αφού τα παιδιά πειραματιστούν με τα λαδοπαστέλ τους, τα σηκώνουν ψηλά για να τα δουν και τα άλλα παιδιά, ενώ η εκπαιδευτικός τα ρωτά αν κατάφεραν να κάνουν κι αυτά τους 38 τόνους κίτρινου των ηλιοτροπίων του Βαν Γκογκ!

Δραστηριότητα 4: Εξέλιξη - Δημιουργία

Στη συνέχεια αφήνουν στην άκρη τους πειραματισμούς τους και τα ρωτάμε ποια άλλα λουλούδια με κίτρινο χρώμα γνωρίζουν. Ο/Η εκπαιδευτικός ακούει τις απαντήσεις τους και τους δείχνει εικόνες με κίτρινα λουλούδια και αγριολούλουδα. Καλούνται να αναγνωρίσουν ποια λουλούδια είναι αυτά.

Στη συνέχεια προβάλλεται και πάλι ο πίνακας με τα ηλιοτρόπια.

Μετάβαση

Ο/Η εκπαιδευτικός ενθαρρύνει τα παιδιά να εντοπίσουν ποια από τα χρώματα που δημιούργησαν υπάρχουν στα ηλιοτρόπια του Βαν Γκογκ. Μπορούν επίσης, να ονομάσουν τα διαφορετικά κίτρινα που έχουν δημιουργήσει. Για παράδειγμα κίτρινο σαν λεμόνι, κίτρινο όπως τον ήλιο του μεσημεριού, κίτρινο σαν καναρίνι κτλ.

Στη συνέχεια τα παιδιά μπορούν να δουλέψουν στους τόνους κι αποχρώσεις του κίτρινου που έφτιαξαν για να δημιουργήσουν ένα από τα ηλιοτρόπια του Βαν Γκονγκ ή να γυρίσουν ανάποδα το αχυρόχαρτό τους και να το κάνουν. Επεξηγούμε ότι δε χρειάζεται να κάνουν λεπτομέρειες απλά να ακολουθήσουν την τεχνική του καλλιτέχνη. Δηλαδή, μικρές και συχνά εμφανείς πινελιές που δημιουργούν ένα χαρακτηριστικό παχύ στρώμα μπογιάς στον καμβά. Με αυτό τον τρόπο δεν μπορούν να αποτυπωθούν πολλές λεπτομέρειες των λουλουδιών, αλλά γενικά χαρακτηριστικά του. Βεβαίως, θα χρησιμοποιήσουμε λαδοπαστέλ κι όχι πινέλα και μπογιές, αλλά και πάλι μπορούμε να εργαστούμε με παρόμοιο τρόπο!

Κλείσιμο

Τα έργα των παιδιών αναρτώνται σε μία πινακίδα και σχολιάζονται. Γίνεται ανάκληση εμπειριών για τον καλλιτέχνη, το έργο του, το χρώμα και την τεχνική του.

Τα παιδιά καλούνται να φέρουν από το σπίτι τους ένα λουλούδι για να το τοποθετήσουν στο βάζο που υπάρχει στην τάξη.

ΜΑΘΗΜΑ 2

Αφόρμηση - Διερεύνηση (3 λεπτά)

Τα παιδιά φέρνουν από σπίτι τους ένα λουλούδι (όσα έχουν κήπο) δημιουργώντας έτσι το δικό τους βάζο με λουλούδια. Μιλούν για το αγαπημένο τους λουλούδι, όπως επίσης και για το λουλούδι που έφεραν μαζί τους, περιγράφοντάς το και εξηγώντας γιατί επέλεξαν το συγκεκριμένο. Ακολουθώς, σχολιάζουν το μπουκέτο που δημιούργησαν όλοι μαζί, περιγράφοντας τα χρώματα, τα σχήματα και τις γραμμές.

Δραστηριότητα 1: Το Θέμα του Έργου (5 λεπτά)

Στη συνέχεια ο/η εκπαιδευτικός επαναφέρει τα ηλιοτρόπια του Βαν Γκονγκ και προβληματίζει τα παιδιά, ρωτώντας τα «Γιατί άραγε οι καλλιτέχνες, όπως ο Βαν Γκονγκ ζωγραφίζουν λουλούδια».

Ενδεικτικές ερωτήσεις:

- Ποιο είναι το θέμα του έργου;
- Γιατί επέλεξε αυτό το θέμα ο Βαν Γκονγκ;
Ο/Η εκπαιδευτικός λέει στα παιδιά ότι ο Βαν Γκονγκ γεννήθηκε στην Ολλανδία που έχει μεγάλη παράδοση στην καλλιέργεια και στη ζωγραφική λουλουδιών.
- Μπορείτε να μετρήσετε πόσα ηλιοτρόπια υπάρχουν;

Δίνουν τις απαντήσεις τους και βλέπουν το βίντεο «Μετρώντας τα ηλιοτρόπια»:

https://www.youtube.com/watch?time_continue=8&v=Y5A8cFpd1Mw&feature=emb_logo

Δραστηριότητα διερεύνησης διαφορετικών οπτικών

- Λέτε το έργο να έχει κάποιο βαθύ νόημα, να κρύβει κάτι άλλο; Για να ανακαλύψουμε τα μυστικά των ηλιοτροπίων του Βαν Γκονγκ θα παίξουμε ένα παιχνίδι!

Ρουτίνα Step inside /«Μπείτε» μέσα:

Διαλέξτε ένα ηλιοτρόπιο και «μπείτε» μέσα σε αυτό. Σκεφτείτε:

- Τι μπορεί να σκέφτεται και να νιώθει αυτό το ηλιοτρόπιο;
- Τι μπορεί να γνωρίζει ή να πιστεύει;
- Τι μπορεί να το ενδιαφέρει;

Πάρτε τον ρόλο του και κάντε ένα μονόλογο μιλώντας για το τι είναι και τι βιώνει.

Step inside

Βοηθάει τα παιδιά:

- να δουν νέες προοπτικές μέσω της προβολής ενός χαρακτήρα πάνω σε ένα πράγμα ή πρόσωπο
- να διερευνήσουν νέες ιδέες

Μπορούμε, μέχρι να αποφασίσουν τα παιδιά, να τουςβάλουμε κάποια μουσική υπόκρουση που θα τα βοηθήσει να συγκεντρωθούν.

Πληροφορίες

Οι Ολλανδοί καλλιτέχνες από τον 16ο αιώνα ζωγράφιζαν λουλούδια. Χρησιμοποιούσαν τις περισσότερες φορές διαφορετικά είδη λουλουδιών, κάποια από αυτά πολύ εξωτικά. Το καθένα από αυτά είχε συμβολική σημασία, όπως η αγνότητα, η ειλικρίνεια, αλλά και η αμαρτία. Όλο το μπουκέτο στο βάζο συμβόλιζε τη ζωή και τον θάνατο. Τα λουλούδια είναι ζωντανά αλλά πρόκειται να μαραθούν. (Βλ. Παράρτημα).

Ο Βαν Γκονγκ φαίνεται να χρησιμοποιεί αυτή την παράδοση, να εμπνέεται από αυτή, ίσως και υποσυνείδητα. Στο έργο του βλέπουμε εντελώς μαραμένα ηλιοτρόπια, που δεν έχουν πια πέταλα, ενώ κάποια άλλα μαραίνονται σιγά σιγά κι έχουν μόνο ένα πέταλο. Υπάρχει όμως ελπίδα γιατί υπάρχουν σπόροι. Όταν αυτό το ηλιοτρόπιο μαραθεί, θα έχουμε νέα ηλιοτρόπια την επόμενη άνοιξη.

Απλότητα

- Παρατηρήστε προσεκτικά τον πίνακα. Τι βλέπετε, εκτός από το βάζο με τα ηλιοτρόπια;

Δεν υπάρχει τίποτε να αποσπάσει την προσοχή εκτός από τα ηλιοτρόπια και το βάζο, το απλό τραπέζι και ο τοίχος. Είναι σαν να κάνει ζουμ με τη φωτογραφική του σε αυτό, μόνο, το βάζο με τα λουλούδια. Το βάζο με τα ηλιοτρόπια καταλαμβάνει όλο τον καμβά, είναι πολύ απλό.

Σε όλο τον κόσμο είναι γνωστοί οι πίνακες με τα ηλιοτρόπια του Βαν Γκονγκ. Ίσως για την ενέργεια και τα συναισθήματα που μεταφέρουν αυτοί οι πίνακες με τα ηλιοτρόπια. Προβάλλονται και οι άλλοι πίνακες του καλλιτέχνη με θέμα τα ηλιοτρόπια.

Δραστηριότητα 2:

- Γιατί νομίζετε έκανε 5 παραλλαγές τον ίδιο πίνακα;

Γιατί ήθελε να πειραματιστεί, να βελτιώσει το έργο του αλλά και για να χαρίσει στον φίλο του Γκωγκέν και στον αδελφό του Τέο. Είναι ένα σύμβολο αληθινής φιλίας. Αυτοί οι πέντε πίνακες λένε την ιστορία της φιλίας ανάμεσα σε δύο μεγάλους καλλιτέχνες.

Ξεκίνησε να κάνει 12 παραλλαγές με ηλιοτρόπια αλλά συνειδητοποίησε ότι ήταν πολύ μεγαλεπίβολη αυτή η προσπάθεια και έτσι τα μείωσε στα έξι. Όταν έφτασε ο Γκωγκέν είχε μόλις τελειώσει 2 έργα.

- Τι διαφορές εντοπίζετε ανάμεσα στο έργο του Λονδίνου και του Άμστερνταμ;

National Gallery, Λονδίνο

Μουσείο Βαν Γκογκ, Άμστερνταμ

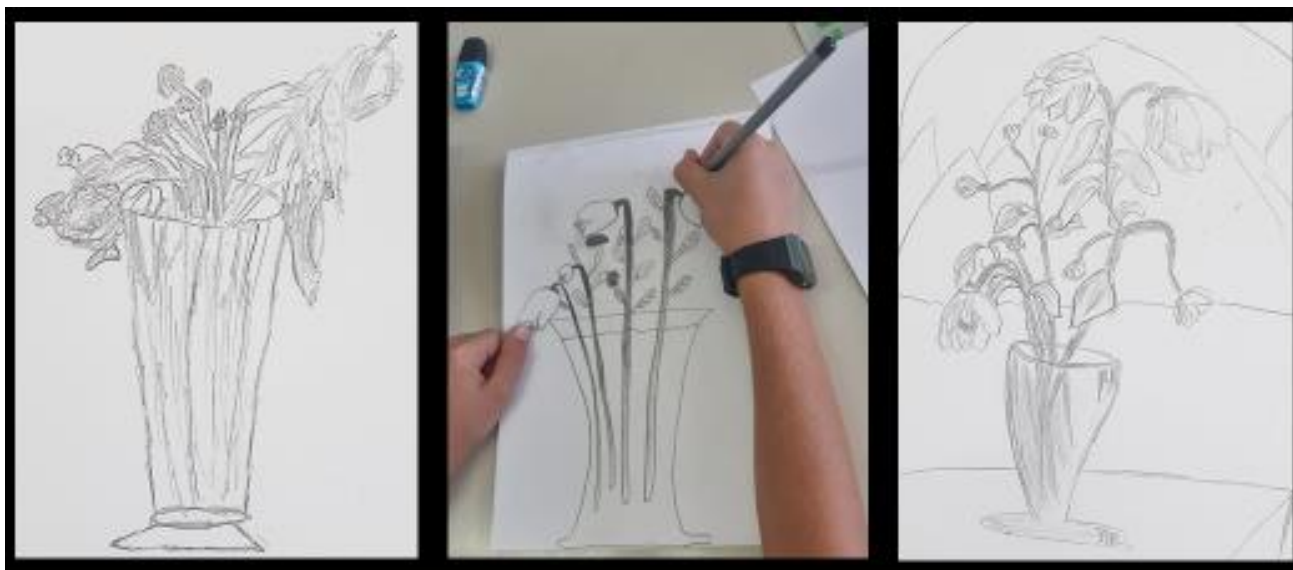
Στο έργο του Λονδίνου υπάρχει μία μεγάλη αντανάκλαση φωτός στο βάζο, ενώ στο έργο του Άμστερνταμ όχι. Η γραμμή στο τραπέζι είναι μπλε αντί κόκκινη στην εκδοχή του Λονδίνου. Επίσης, υπάρχει μία ελαφριά επανατοποθέτηση των ηλιοτροπίων, σχεδόν ανεπαίσθητη.

Δραστηριότητα 3:

- Ποια λουλούδια θα επιλέγατε να βάλετε εσείς στο βάζο σας για να τα ζωγραφίσετε;

Τα παιδιά καλούνται στη συνέχεια να σχεδιάσουν το βάζο της τάξης, στο εικαστικό τους ημερολόγιο, από τις διαφορετικές οπτικές γωνίες που το βλέπουν. Αφού δημιουργήσουν τα προσχέδιά τους, χρησιμοποιούν λαδοπαστέλ ή ακρυλικά για να ζωγραφίσουν το βάζο τους. Σε περίπτωση που χρησιμοποιηθούν ακρυλικά, η/ο εκπαιδευτικός φροντίζει ώστε το κάθε παιδί να έχει χαρτί γούντφρι και τη δική του παλέτα με χρώματα που έχει ετοιμάσει, αφού απολύμανε τα χέρια της/του. Επίσης, θα έχει μία δεύτερη παλέτα άδεια με πλαστικό ποτηράκι με νερό.

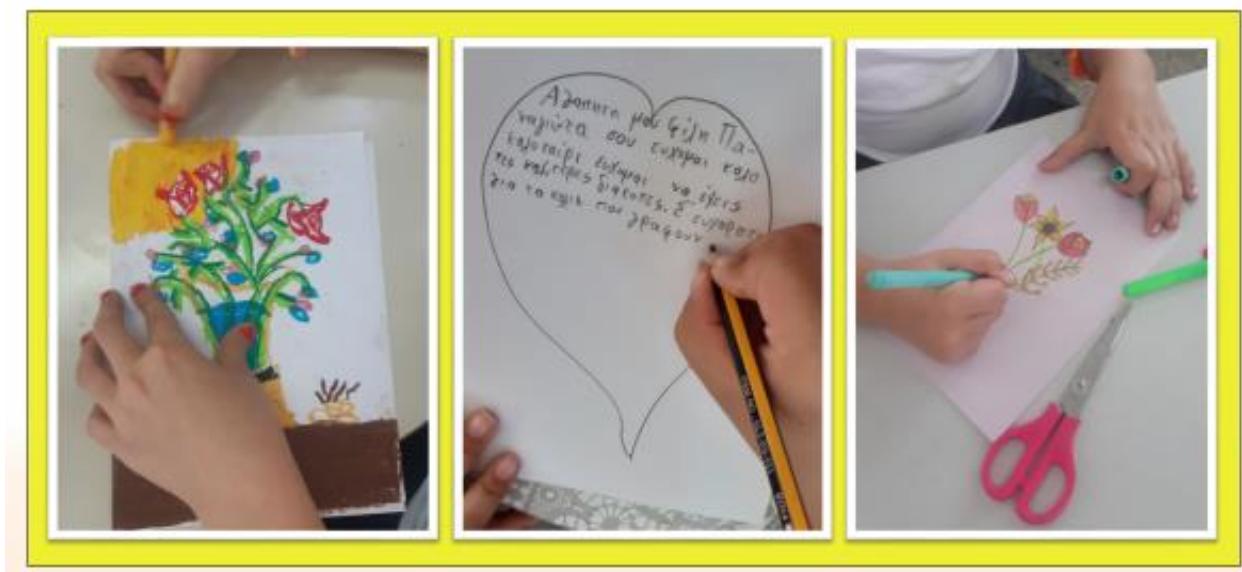
Τα παιδιά αφού δημιουργήσουν τα δικά τους βάζα με λουλούδια, καλούνται να σκεφτούν πού θα ήθελαν να τα εκθέσουν.

- Στην τάξη τους;
- Στο σπίτι τους;
- Στην αυλή του σχολείου;
- Στην ιστοσελίδα του σχολείου;
- Σε διαφορετικές τάξεις του σχολείου;
- Σε ένα ανθοπωλείο;
- Σε έναν άλλο χώρο;

Η/Ο εκπαιδευτικός, αφού φωτογραφίσει και προβάλει τα έργα των παιδιών, τα παροτρύνει να τα παρατηρήσουν προσεκτικά και να τα συγκρίνουν μεταξύ τους, όπως έκαναν και με τα έργα του Βαν Γκονγκ. Εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές που τις αιτιολογούν με βάση τη διαφορετική οπτική γωνία, αλλά και την εικαστική έκφραση του κάθε παιδιού.

Δραστηριότητα 4:

Δημιούργησε τη δική σου ταχυδρομική κάρτα (card postal). Φαντάσου ότι είσαι διακοπές στη δική σου πόλη ή χωριό. Κοίταξε όλα γύρω σου σαν να τα βλέπεις για πρώτη φορά. Σχεδίασε κάτι που βλέπεις ή που σου αρέσει στην μπροσινή πλευρά της κάρτας. Μπορεί επίσης, να σχεδιάσεις τα λουλούδια της εξοχής, της αυλής, ή της γλάστρας σου. Στην πίσω πλευρά γράψε για αυτό σε έναν φίλο ή σε μια φίλη σου. Η δραστηριότητα αυτή μπορεί να γίνει και διαθεματικά με το μάθημα των ελληνικών.

Κλείσιμο

Τα παιδιά παρακολουθούν το βίντεο «Τέχνη με τη Μάτη και τον Ντάντα» <https://www.youtube.com/watch?v=bBAQIX5MwDU>

Παράλληλα τους ζητείται να σημειώνουν όσες πληροφορίες παρουσιάζονται για τον Βαν Γκονγκ. Στο τέλος αναφέρουν τις πληροφορίες αυτές, καθώς επίσης κι ό,τι άλλο έμαθαν από τα δύο μαθήματα. Έτσι γίνεται μία συνολική αξιολόγηση των παιδιών για τις γνώσεις που αποκόμισαν.

Σχολείο: Δημοτικό Σχολείο ΚΖ' Λεμεσού

Σχεδιασμός/Εφαρμογή Μαθήματος: Φωτεινή Λάρκου, Εκπαιδευτικός Τέχνης, Σύμβουλος Τέχνης

Συνεργασία: Άντρη Σάββα, ΕΕΠ, Τέχνη και Διδακτική της, Πανεπιστήμιο Κύπρου

Εποπτεία: Τερέζα Λαμπριανού, ΕΔΕ Τέχνης

Σχολική Χρονιά: 2020-2021

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Πλαίσιο του έργου και ο καλλιτέχνης Βίνσεντ Βαν Γκονγκ

Ο Βίνσεντ Βαν Γκονγκ γεννήθηκε στην Ολλανδία, στο χωριό Ζούντερτ. Σε ηλικία 16 ετών και αφού είχε ήδη καταπιαστεί χωρίς επιτυχία με αρκετά επαγγέλματα, ασχολήθηκε για ένα διάστημα με το εμπόριο έργων τέχνης. Το 1873, η εταιρεία τον μεταθέτει στο Λονδίνο και αργότερα στο Παρίσι. Την περίοδο αυτή, εντείνεται το ενδιαφέρον του για τη θρησκεία, επηρεασμένος εμφανώς και από την ιδιότητα του πατέρα του που ήταν πάστορας. Αφού απολύεται από την εργασία του το 1876, επιστρέφει στο Άμστερνταμ για να σπουδάσει Θεολογία. Το 1880, σε ηλικία 27 ετών, παρακολουθεί τα πρώτα του μαθήματα ζωγραφικής. Τα επόμενα χρόνια δημιουργεί έργα κυρίως επηρεασμένα από τη ζωγραφική του Ζαν Φρανσουά Μιγέ, ενώ ζωγραφίζει θέματα επηρεασμένα από την ολλανδική επαρχία.

Την άνοιξη του 1886 επισκέπτεται το Παρίσι, όπου ζει με τον αδελφό του Τέο στην περιοχή της Μονμάρτρης, κέντρο καλλιτεχνικής δραστηριότητας. Κατά την παραμονή του, ήρθε σε επαφή με τους ιμπρεσιονιστές Εντγκάρ Ντεγκά, Καμίλ Πισαρό, Πωλ Γκωγκέν και Τουλούζ Λωτρέκ. Επηρεάστηκε σε μεγάλο βαθμό από το κίνημα του ιμπρεσιονισμού και ειδικότερα σε ότι αφορά στη χρήση του χρώματος. Χρησιμοποιούσε συχνά, τεχνικές των ιμπρεσιονιστών, αλλά διαμόρφωσε παράλληλα, και ένα προσωπικό ύφος, το οποίο διακρίνεται από τη χρήση συμπληρωματικών χρωμάτων που οι ιμπρεσιονιστές αποφεύγουν. Ο ίδιος ο Βαν Γκονγκ κατατάσσεται περισσότερο στους μετα-ιμπρεσιονιστές ζωγράφους.

Στις αρχές του 1888 ο Βαν Γκονγκ πήγε στην Αρλ (Arles) στη Νότια Γαλλία όπου τελικά ξεκίνησε να πιστεύει στο μέλλον του ως καλλιτέχνης. Η φιλοδοξία του ήταν να συνεισφέρει στη σύγχρονη τέχνη διαμέσου των τολμηρών χρωματικών συνδυασμών του. Το φυσικό τοπίο γύρω από την Αρλ αποτέλεσε για τον ίδιο πηγή έμπνευσης. Την άνοιξη δημιούργησε μία σειρά με ανθισμένα δέντρα, το καλοκαίρι μία σειρά από χρυσά χωράφια σπαρμένα με σιτάρι. Παρόλο που είχε κάποια δυσκολία να βρίσκει μοντέλα, δημιούργησε μία συλλογή με πορτραίτα της οικογένειας Roulin και διαφορετικές αναπαραστάσεις ενός Ζουανε. Είχε τόση πίστη στην ικανότητά του που αποφάσισε να μην πουλήσει εκείνη την περίοδο αλλά να περιμένει μέχρι να μαζέψει 30 υψηλής ποιότητας έργα, με τα οποία θα παρουσίαζε τον εαυτό του.

Ο Βαν Γκονγκ ήλπιζε ότι κι άλλοι καλλιτέχνες θα έρχονταν μαζί του στην Αρλ για να ζήσουν και να δουλέψουν μαζί. Η άφιξη του Πολ Γκωγκέν τον Οκτώβριο του 1888 φαινόταν ένα υποσχόμενο ξεκίνημα. Προς το τέλος του χρόνου, όμως, η αισιοδοξία του μετατράπηκε σε απαισιοδοξία, από τα πρώτα σημάδια της ασθένειάς του, ένα είδος επιληψίας συνοδευμένο με ψευδαισθήσεις και ψυχωτικά επεισόδια. Ήταν κατά τη διάρκεια ενός τέτοιου επεισοδίου που έκοψε τον αριστερό λοβό του αυτιού του. Τον Απρίλιο του 1889 πήγε στο γειτονικό Σεν Ρεμί ντε Προβάνς (Saint Remy), όπου με τη θέλησή του μπήκε στο άσυλο Saint-Paul-de-Mausole.

Το έργο

Οι πίνακες του Βαν Γκογκ με τα ηλιοτρόπια είναι από τους πιο διάσημους. Τους έκανε στο Arles, στη νότια Γαλλία, το 1888 και το 1889. Ο Βαν Γκογκ ζωγράφισε συνολικά πέντε μεγάλους καμβάδες με ηλιοτρόπια σε ένα βάζο, με τρεις αποχρώσεις του κίτρινου «και τίποτα άλλο». Με αυτόν τον τρόπο, απέδειξε ότι ήταν δυνατό να δημιουργηθεί μια εικόνα με πολλές παραλλαγές ενός χρώματος, χωρίς απώλεια ευγλωττίας.

Οι πίνακες με τα ηλιοτρόπια είχαν ιδιαίτερη σημασία για τον Βαν Γκογκ: μετέδιδαν «ευγνωμοσύνη», έγραψε. Κρέμασε τους πρώτους δύο στο δωμάτιο του φίλου του, του ζωγράφου Πωλ Γκωνγκέν, ο οποίος πήγε το 1888 να ζήσει μαζί του, για λίγο, στο διάσημο Κίτρινο Σπίτι στην Αρλ. Ο Γκωνγκέν εντυπωσιάστηκε από τα ηλιοτρόπια, τα οποία θεωρούσε ότι ήταν «εντελώς Vincent» χαρακτηριστικά του έργα. Ο Βαν Γκογκ είχε ήδη ζωγραφίσει μια νέα έκδοση των ηλιοτροπίων κατά τη διάρκεια της διαμονής του φίλου του και ο Γκωνγκέν ζήτησε αργότερα ένα ως δώρο, το οποίο όμως ο Βαν Γκογκ δεν ήταν πρόθυμος να του δώσει. Αργότερα δημιούργησε δύο χαλαρά αντίγραφα, ένα από τα οποία σήμερα βρίσκεται στο Μουσείο Βαν Γκογκ. Αυτή η έκδοχή χρονολογείται από το 1889. Είναι μία επανάληψη ενός πίνακα που ο Βαν Γκογκ έκανε προγενέστερα με τίτλο επίσης «ηλιοτρόπια». Αυτός ο πίνακας βρίσκεται σήμερα στην Κρατική Πινακοθήκη Λονδίνου.

National Gallery, Λονδίνο

Μουσείο Βαν Γκογκ, Άμστερνταμ

Τώρα ο κάθε ένας από αυτούς τους πίνακες βρίσκεται σε άλλη χώρα.

- Ιδιωτική συλλογή
- Καταστράφηκε στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο
- Neue Pinakothek, Μόναχο, Γερμανία
- National Gallery, Λονδίνο
- Μουσείο Βαν Γκονγκ, Άμστερνταμ

Όπως γράφει ο ίδιος, η πρόθεσή του ήταν να αφήσει στην ανθρωπότητα κάποια μνήμη με τη μορφή σχεδίων ή ζωγραφικών έργων, που δεν έγιναν για να ευχαριστήσουν κάποια συγκεκριμένη κίνηση, αλλά για να εκφράσουν ένα ειλικρινές ανθρώπινο συναίσθημα.

Πηγές

Επίσημη ιστοσελίδα του Μουσείου Βαν Γκονγκ στο Άμστερνταμ:

<https://www.vangoghmuseum.nl/en>

Art Gallery, Η Ζωή και τα Έργα των Μεγάλων Πρωταγωνιστών της Τέχνης. Βαν Γκονγκ, Τόμος 1 (2003). Αθήνα: DeAGOSTINI HELLAS Ε.Π.Ε.

Rosie Dickins (2014). The Usborne Art Book about Colour. London: The National Gallery of London.

Silke Vry (2011). Red – Yellow - Blue, Colours in Art. London: Prestel.

Sjraar van Heugten et al (2002). 100 Masterpieces in the Van Gogh Museum. Amsterdam: Van Gogh Museum Enterprises B.V.